

انواع هیاتهای حل اختلاف مالیاتی:

ردیف	نام هیات حل اختلاف مالیاتی	موضوعات قابل طرح و رسیدگی	نحوه طرح اعتراض	مواد قانونی مرتبط
۱	*بدوی	-اعتراض به برگ تشخیص انواع مالیاتهای اراث،املاک،حقوق،عملکرد و برگ مطالبه/استرداد مالیات بر ارزش افزوده	۱-مراجعه مودی یا وکیل ایشان به اداره امور مالیاتی مربوط و تسلیم اعتراض کتبی ظرف سی روز از تاریخ ابلاغ برگ تشخیص. ۲- در مواردی که برگ تشخیص مالیات / برگ مطالبه/ استرداد مالیات، ابلاغ قانونی شده باشد: ۱-۲- مودی ظرف سی روز از تاریخ ابلاغ برگ تشخیص مالیات قبولی خود را نسبت به آن کتبا اعلام نکند. ۲-۲- یا مالیات مورد مطالبه را به مأخذ برگ تشخیص پرداخت یا ترتیب پرداخت آن را ندهد، مودی در حکم معترض به برگ تشخیص مالیات شناخته می شود و پرونده امر برای رسیدگی به هیات حل اختلاف مالیاتی ارجاع می گردد.	قسمت اخیر ماده ۲۳۸، تبصره ماده ۲۳۹، ماده ۲۴۰، ماده ۲۴۴، بند ۱۰ تبصره ۸ ماده ۱۶۹ مکرر، ماده ۱۷۰، تبصره ماده ۱۸۷ ق.م.م. - - - - - ماده ۲۵ ق.م.ب.ا.
۲	**تجدید نظر	-اعتراض به آراء هیاتهای حل اختلاف بدوی در ارتباط با انواع مالیاتهای اراث،املاک،حقوق،عملکرد و برگ مطالبه/استرداد مالیات بر ارزش افزوده	ظرف مدت بیست روز از تاریخ ابلاغ رأی هیات حل اختلاف مالیاتی بر اساس ماده(۲۰۳) این قانون و تبصره های آن به مودی،از طرف مأموران مالیاتی مربوط یا مودیان مورد اعتراض کتبی قرار گیرد.	ماده ۲۴۷ ق.م.م. و ماده ۲۵ ق.م.ب.ا.
۳	موضوع ماده ۱۶۱ ق.م.م.	درخواست اداره امور مالیاتی از هیات حل اختلاف مالیاتی جهت صدور قرار تأمین به میزان مالیات مودی که هنوز قطعی نشده یا مراحل اجرایی طی نشده است.	ریاست محترم مرکز دادرسی مالیاتی هیاتهای حل اختلاف مالیاتی موظف خواهند بود به درخواست های متعدد و حتی تکراری واصله از ادارات امور مالیاتی برای صدور قرار تأمین نسبت به یک مودی و برای یک عملکرد/نوره مشخص مشروط به ارائه ادله جدید، رسیدگی و حسب مورد قرار مقتضی را صادر نمایند.	ماده ۱۶۱ ق.م.م. و ماده ۲۵ ق.م.ب.ا.
۴	هم عرض - موضوع ماده ۲۵۷ ق.م.م.	زمانیکه آراء هیاتهای حل اختلاف مالیاتی از طرف شعب شورایی مالیاتی یا شعب دیوان عدالت اداری نقض رای بشود، هیات هم عرض ورود به رسیدگی میکند.	با ارسال درخواست مودی به همراه آراء شعب شورایی مالیاتی و یا شعب دیوان عدالت اداری، که منجر به نقض آراء هیاتهای حل اختلاف مالیاتی شده باشد.	ماده ۲۵۷ ق.م.م. و ماده ۲۵ ق.م.ب.ا.
۵	***موضوع ماده ۲۱۶ ق.م.م.	شکایات ناشی از اقدامات اجرایی که در جهت وصول مالیات از طرف اداره اجرائیات ذریبط سازمان امور مالیاتی انجام پذیرفته است.	با طرح درخواست شکایت مودی از اقدامات اجرایی و وصول مالیات قبل از قطعیت.	ماده ۲۱۶ ق.م.م. و ماده ۲۵ ق.م.ب.ا.
۶	****درخواست استرداد اضافه پرداختی مالیات	رسیدگی هیئت حل اختلاف مالیاتی نسبت به موضوع درخواست استرداد مالیات اضافه پرداختی مودی	چنانچه درخواست استرداد که از طرف مودی انجام شده مورد قبول اداره امور مالیاتی قرار نگیرد، مودی مالیاتی (متقاضی استرداد) می تواند ظرف ۳۰ روز از تاریخ اعلام نظر اداره امور مالیاتی، از هیات حل اختلاف مالیاتی درخواست رسیدگی نماید.	ماده ۲۴۳ ق.م.م. و ماده ۲۵ ق.م.ب.ا.
۷	موضوع مطالبه مالیات از غیر مودی	در مواردی که مالیات به هر علت از غیر مودی مطالبه شده باشد.	با تسلیم درخواست مودی به انضمام ارائه دلیل، اسناد و مدارک ذریبط به اداره امور مالیاتی یا هیات حل اختلاف مالیاتی حسب شرایط پرونده.	تبصره ماده ۱۵۷ ق.م.م.
۸	موضوع تبصره ماده ۳۷ ق.م.ب.ا.	در مواقعی که مودی خارج از اراده خود، امکان پرداخت مالیات و عوارض بر ارزش افزوده را در مواعید مقرر نداشته باشد.	با تسلیم درخواست مودی جهت درخواست بخشودگی جرمیه تأخیر پرداخت مالیات و عوارض ارزش افزوده	تبصره ماده ۳۷ ق.م.ب.ا.
۹	پایانه های فروشگاهی و سامانه مودیان	در صورت کتمان برخی از فعالیت ها و یا معاملات، ...کم اظهاری یا بیش اظهاری مودی در سامانه مودیان و امتناع از اصلاح	مراتب تخلف مودی با اسناد و مدارک مثبت به هیات حل اختلاف مالیاتی از طرف سازمان ارجاع میشود.	تبصره ۴ ماده ۱۶۹ ق.م.م.، مواد ۹ و ۲۱ قانون پایانه های فروشگاهی و سامانه مودیان

انقلاب اسلامی و احیای انگاره حقوق دینی

ادامه از صفحه ۴:

به دنای امروز ارائه کرد و به رغم برخی نقدها رو به تکامل و موفقیت آمیز بوده است. سالگرد پیروزی را به همه مخاطبان گرامی تبریک می گویم و تلاش خواهیم کرد به خواست خدا از اهمیت این دستاورد و بایسته های آن بیشتر با شما سخن بگویم. عضو هیئت علمی دانشگاه و عضو مرکز وکلای

شفاف و غیر قابل تاویلی برای تضمین اسلامی بودن قوانین پیش بینی و «شورای نگهبان» طبق اصول تود و یک تا تود و نه عهده دار این رسالت سنگین شد؛ به گونه ای که «مجلس شورای اسلامی بدون وجود شورای نگهبان اعتبار قانونی ندارد.» این تجربه و الگوی جدیدی است که انقلاب اسلامی

مقصود از «حکومت» این اصل بر اطلاق با عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر، همان معنای خاص و مصطلح «حکومت» در علم اصول فقه است که نتایج و آثار فراوانی در پی دارد. جالب اینکه، براساس تجربه های تلخ گذشته این پارساز و کار محکم،

دوازدهم
حسابداری

www.Hesabdar.com
@HesabdarCom

مراجع دادرسی مالیاتی در قوانین و مقررات ایران

حسین مشهوری - کارشناس رسمی مرکز کارشناسان رسمی

قسمت سوم

مقدمه و پیشینه:

در نظام مالیاتی ایران برای حل اختلافات مالیاتی، مراجع مختلف و متنوع پیش بینی و ایجاد گردیده است که در دو قسمت قبلی این نوشتار (منتشره در نسخ قبلی هفته نامه حامی عدالت) انواع مراجع مالیاتی به شرح زیر احصا و مآخذ قانونی، موعدها جهت اعتراض و اشخاص واجد صلاحیت و اختیار برای طرح اعتراض به تفکیک هر یک از مراجع فوق عنوان گردید:

مراجع مختلف حل اختلاف مالیاتی در نظام مالیاتی ایران

ردیف	مراجع مختلف حل اختلاف مالیاتی	ردیف	مراجع مختلف حل اختلاف مالیاتی
۱	اداره امور مالیاتی	۱۰	موضوع تبصره ماده ۳۷ ق.م.ب.ا.
۲	هیأت حل اختلاف مالیاتی بدوی	۱۱	هیأت عمومی شورای عالی مالیاتی
۳	هیأت حل اختلاف مالیاتی تجدید نظر	۱۲	هیأت موضوع ماده ۲۵۱ مکرر
۴	شورای عالی مالیاتی	۱۳	شعبه بدوی دیوان عدالت اداری
۵	هم عرض (موضوع ماده ۲۵۷ ق.م.م)	۱۴	شعبه تجدیدنظر دیوان عدالت اداری
۶	موضوع ماده ۱۶۱ ق.م.م	۱۵	شعبه همعرض دیوان عدالت اداری
۷	موضوع ماده ۲۱۶ ق.م.م	۱۶	هیأت عمومی دیوان عدالت اداری
۸	درخواست استرداد اضافه پرداختی	۱۷	دادسرا و دادگاه ویژه مالیاتی.
۹	مطالبه مالیات از غیر مودی		

در قسمت دوم این مقاله به تشریح وظایف و اختیارات اداره امور مالیاتی از منظر حل اختلاف مالیاتی، که به عنوان اولین مرجع حل اختلاف مالیاتی در مراجع دادرسی مالیاتی ایران پیش بینی و ایجاد شده، پرداخته شد و در این قسمت به تشریح هیأت حل اختلاف مالیاتی و انواع آن از ابعاد مختلف پرداخته می شود. در نظام مالیاتی ایران برخی تقسیم بندی انواع مراجع دادرسی مالیاتی از منظرهای مختلف، شامل موارد ذیل می باشد:

تقسیم بندی انواع مراجع دادرسی مالیاتی

ردیف	نوع تقسیم بندی	انواع
۱	ماهیت مرجع:	۱- اداری (توافق یا سازشی) ۲- شبه قضایی ۳- قضایی
۲	نوع رسیدگی:	۱- شکلی ۲- ماهیتی ۳- شکلی و ماهیتی
۳	جایگاه سازمانی:	۱- درون سازمانی ۲- برون سازمانی
۴	نوع جلسات:	۱- با حضور مودی ۲- بدون حضور مودی
۵	استقلال از مرجع تشخیص مالیاتی:	۱- وابسته ۲- نسبی ۳- مستقل

در ادامه به بررسی هیأت های حل اختلاف مالیاتی، یکی از انواع مراجع حل اختلاف مالیاتی که خود این هیأتها نیز دارای تنوع زیاد از لحاظ جهت و علت، ورود به رسیدگی اعتراضات مودیان مالیاتی می باشد، پرداخته میشود.

تغییرات ساختار هیأت های حل اختلاف مالیاتی از نظر اعضا، تشکیل دهنده

ردیف	قبل از اصلاحیه (به موجب ماده ۵۰ قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۳۰۲/۰۲/۱۴۰۰)	بعد از اصلاحیه (به موجب ماده ۵۰ قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۳۰۲/۰۲/۱۴۰۰)
۱	۱- یک نفر نماینده سازمان امور مالیاتی کشور.	۱- یک نفر نماینده سازمان امور مالیاتی کشور.
۲	۲- یک نفر قاضی اعم از شاغل یا بازنشسته با شرط وثاقت و امانت.	۲- یک نفر از میان قضات بازنشسته یا حقوق دانان مطلع در امور مالیاتی با شرط وثاقت و امانت به درخواست سازمان امور مالیاتی و انتخاب رئیس کل دادگستری هر استان.
۳	۳- یک نفر نماینده از اتاق بازرگانی و صنایع و معادن جمهوری اسلامی ایران یا اتاق تعاون یا جامعه حسابداران رسمی ایران یا جامعه حرفه ای یا تشکلهای صنفی یا شورای اسلامی شهر به انتخاب مودی	۳- یک نفر نماینده از اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران، اتاق تعاون ایران، جامعه حسابداران رسمی مالیاتی ایران، مجامع حرفه ای، اتاق اصناف ایران، شورای اسلامی شهر، کانون وکلای مرکز وکلای کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده که برای مدت سه سال منصوب می شوند.

- مواردی که ذیل آنها خط کشیده شده در اصلاحیه اخیر اضافه شده است.
- مهم ترین و اساسی ترین تغییر ایجاد شده، مربوط به تعیین شخص مسئول انشاء کننده رای میباشد، که تا قبل از اصلاحیه توسط نماینده سازمان امور مالیاتی انشاء رای انجام میگرفت، ولی با اصلاحیه اخیر در جهت ایجاد شرایط استقلال برای هیأت حل اختلاف مالیاتی، بوظیفه انشاء رای به عهده نماینده بند ۲ (قضات بازنشسته یا حقوق دانان مطلع) واگذار شده است.
- مودی همزمان با اعتراض به برگ تشخیص یا مطالبه مالیات یکی از مراجع مندرج در بند ۳ بالا را به عنوان نماینده خود جهت شرکت در جلسات هیأت حل اختلاف مالیاتی معرفی می نماید.
- جلسات هیأت های حل اختلاف مالیاتی با حضور هر سه عضو رسمیت می یابد و رای هیأت با اکثریت آراء قطعی و لازم الاجرا است، ولی نظر اقلیت باید در متن رای قید گردد.
- هیأت های حل اختلاف مالیاتی دارای استقلال کامل بوده و صرفا اداره امور دبیرخانه ای هیأت های حل اختلاف مالیاتی و تشکیل جلسات هیأتها به عهده سازمان امور مالیاتی می باشد.

• اعتراض به برگ تشخیص مطالبه و برگ استرداد صرفا "از سوی مودی و یا وکیل تام الاختیار ایشان قابل طرح و رسیدگی در هیأت حل اختلاف مالیاتی بدوی میباشد.
• چنانچه آراء هیأت های حل اختلاف بدوی از طرف مأموران مالیاتی مربوط یا مودیان مورد اعتراض کنی قرار گیرد، موضوع اعتراض قابل طرح و رسیدگی در هیأت حل اختلاف مالیاتی تجدید نظر میباشد.
در صورتی که رای صادره هیأت بدوی از سوی یکی از طرفین مورد اعتراض تجدیدنظرخواهی قرار گرفته باشد در مرحله تجدیدنظر فقط به ادعای آن طرف رسیدگی و رای صادر خواهد شد.
• با عنایت به قوانین و مقررات ذیربط موجود، هیأت موضوع ماده ۲۱۶ ق.م.م در مواقعی و بسته به شرایط پرونده مالیاتی، در مقام هیئت حل اختلاف مالیاتی بدوی یا تجدید نظر نسبت به درآمد مشمول مالیات مودی رسیدگی و التهایه مبادرت به صدور رای می نماید.
• بعد از اعلام نظر اداره امور مالیاتی، که طبق رای شماره ۳۰/۴/۵۴۷۴ مورخ ۱۳۷۳/۱/۱۲۹ شورای عالی مالیاتی میبایستی به درخواست مودی از طرف اداره امور مالیاتی به طور کنسی اعلام نظر شده باشد و در صورتیکه اعلام نظر مذکور مبنی بر عدم قبول استرداد باشد، مودی مالیاتی (متقاضی استرداد) ظرف ۳۰ روز از تاریخ ابلاغ اعلام نظر، میتواند به این اعلام نظر طرح اعتراض در هیأت حل اختلاف مالیاتی موضوع ماده ۲۴۳ ق.م.م را بنماید.
پس از طرح پرونده در هیأت موضوع ماده ۲۴۳ ق.م.م و صدور رای، با توجه به قطعی و غیر قابل تجدید نظر بودن رای صادره، فقط می توان در اجرای ماده ۲۵۱ قانون مالیات های مستقیم، نزد شورای عالی شکایت نمود. ادامه مباحث متنوع مربوط به هیأت های اختلاف مالیاتی در قسمتهای بعدی این نوشتار تقدیم حضور خواهد شد.